

*Senaryo Temelli Eğitim
yaklaşımında*

“senaryo hazırlama adımları”

Hazırlayan: M.Tınaz Titiz

SENARYO ADIMLARI

ADIM 1- Eğitsel hedeflerinizi, *belirli - tekil - açık* biçimde belirleyiniz!

Ders programlarındaki (başlıklar), bu halleriyle senaryo üretmeye uygun değildir. Bu başlıklar kullanılarak (eğitsel hedefler) belirlenmelidir. Çevresinde bir senaryo örülmek istenilen başlık(lar), önce belirli -tekil - açık* (eğitsel hedefler) haline getirilmelidir.

Eğer bir konu, ucu açık, hangi hedefe yönelik olduğu belli olmayan ifadeler biçiminde ele alınır ve çevresine senaryo örülmeye çalışılırsa güçlüklerle karşılaşılır ve bir türlü bir senaryo fikri üretilemez.

Örneğin (yeryüzü şekilleri) gibi bir konu başlığı, ilk bakışta yeterli bir (eğitsel hedef) sanılabilir. Ama bu haliyle ancak kendisinden “bahsedilebilir”, “üzerinde konuşulabilir”, ama bir öğrenme hedefi olamaz. Çünkü tekil değildir ve yeryüzü şekilleri ile ilgili yüzlerce ayrı öğrenme hedefi olabilir.

Bir eğitsel hedef, *varılmak istenilen* nokta(lar)ı belirtmelidir. Örneğin, **“öğrencinin, çeşitli yeryüzü şekillerinin zaman içindeki oluşumları hakkında genel bilgi sahibi olması”** gibisinden bir hedef basit ama *belirli, tekil ve açık*’tır. Bu ifadeyi, **“öğrencinin, yeryüzü şekillerini öğrenmesi”** gibi açık uçlu bir ifadeden ayıran netliğe özellikle dikkat edilmelidir. Birkaç örnek daha;

- Fiziki çevrenin yaşamımız açısından önem taşıyan özelliklerinin farkına varılabilmesi için, yeryüzü şekillerinin özelliklerinin incelenmesi..
- Çevre kirlenmesi olgusunun mekanizmasının anlaşılması yoluyla, yeryüzü şekillerinin bu olgu üzerindeki etkilerinin anlaşılması.. vb.

Bu noktada şöyle bir itiraz akla gelebilir: “Müfredat ve ders programları konu başlıkları biçimindedir. Bunları eğitsel hedeflere çevirmede her öğretmen ayrı yorum yapabilir. Bu durum keyfiliğe yol açmaz mı?”

Doğrudur ve gerçekten de her öğretmen, içinde bulunulan fizik ve sosyal çevrenin özelliklerine göre bu başlıkları eğitsel hedeflere çevirme yorumunu yapmak özgürlüğüne (ve ödevine) sahiptir. Senaryo üretimindeki özgürlük de biraz buradan gelmektedir..

ADIM 2- (Eğitsel hedefler)in neye yarayacağını çok iyi anlayıp öğrencilere açıklayınız!

(Eğitsel Hedefler) dar konular olarak ele alınıp anlaşılmaya ve anlatılmaya çalışılırsa bu güç olabilir. Örneğin, (*rasyonel sayılar*) biçimindeki bir başlığı şöyle bir eğitsel hedefe çevirdiğimizi varsayalım:

“öğrencinin, rasyonel sayıların günlük yaşantımızda sağladığı kolaylıkların bilincine vardırılması yoluyla, bunlar üzerinde yapılabilecek işlem becerilerinin hızlandırılması”..

Ama, rasyonel sayıların neye yarayacağını bu şekilde açıklamak yerine, sayıların neye yarayacağını açıklamak daha kolay olabilir. Ayrıca da, konu başlıkları tek tek ele alındığı takdirde, her birinin çevresinde ayrı ayrı senaryolar üretmek ve bunları işlemek hem zaman yetersizliği yaratabilir, hem de bütünün kavranmasına engel olabilir. Bununla beraber, tüme varım ya da tümenden gelim yaklaşımlarının hangisinin uygun olacağına öğretmen karar vermelidir.

DİKKAT ! Öğretmen, eğitsel hedeflerin neye yaradığının kendisince anlaşılma yolunu, öğrencilere açıklamakta kullanamayabilir. Çünkü öğrenciler, soyut düşünceleri kavramakta erişkinler kadar başarılı olamayabilirler.

ADIM 3- (Eğitsel Hedefler) çevresinde merak uyandırmak için örnekler bulunuz!

Çocukların ilgi alanları bir balon gibidir. Bazı çocukların balonları az, bazılarının çok şişiktir. İlgi balonu daha çok şişik olanların merakları da daha çok olacağı için daha kolay öğrenirler. İşte bu nedenle;

- Öğretmen, bir veli toplantısı yaparak, çocukların meraklarının tahrik edilmesinin, başarılarıyla ne denli ilişkili olduğunu velilere anlatmalıdır.
- Kendisi de mümkün olan tüm yolları kullanarak öğrencilerin meraklarını harekete geçirmelidir.

Merak uyandırmak için, bu amaçla yazılmış kitaplar kadar, çeşitli K-12 projelerini içeren İNTERNET adresleri de kullanılabilir.

DİKKAT ! Öğretmene ilgi çekici, merak uyandırıcı gelen olaylar öğrenciye gelmeyebilir. Öğrenci gözüyle değerlendirme yapabilmek için her öğretmen, öğrencilerin ilgi alanlarını öğrenmeye çalışmalıdır. Bu amaçla, ilgi alanı testleri ve problem envanterleri kullanılabilir.

ADIM 4- Adım 1 uyarınca belirlediğiniz (Eğitsel Hedefler) çevresinde bir (senaryo) düşününüz!

Üretilmek istenilen senaryonun öğrencinin ilgisini çekebilmesi için, onlarla birlikte geliştirilmesi önerilir.

Bir (eğitsel hedef) çevresinde bir senaryo üretmek için:

ADIM 4.1- Çevresi doldurulacak bir **senaryo özü** icadediniz. Bu, senaryonun ana fikri olacaktır. Film senaryolarının da bu şekilde oluşturulduğunu hatırlayınız. Bunun için yararlı bir ipucu, (eğitsel hedef) ile öğrencilerin ilgi ve/ya problem alanlarını birbirine bağlamaktır.

Örneğin, “**üçgenlerin benzerliği ile ilgili teoremlerin öğrenilmesi**” şeklindeki bir (eğitsel hedef) için, sınıfın en kısa ve en uzun boylu iki öğrencisinin vücutlarına ait çeşitli

oranların, Leonardo Da Vinci tarafından tasarımı ve explorer uzay aracıyla uzayın derinliklerine yollanan insan resmindeki oranlarla karşılaştırılması ve “altın oranlar” kavramının doğrulanmaya çalışılması bir senaryo “özü” olabilir.

Bir başka örnek; “**yeryüzü şekillerinin zaman içindeki oluşumları hakkında genel bilgi edinilmesi**” biçimindeki (eğitsel hedef) ile, öğrencilerin bir (ilgi alanı)nın birbirine bağlanmasıdır. Böyle bir ilgi alanı, çocuk ve gençlerin gezme, enerji harcama, yeni şeyler görme arzuları olabilir. Bu ikisini birbirine bağlayan bir öz ise, birbirinden farklı yollarla (yürüyerek, uçaktan gözleyerek, yüksek bir tepeden bakarak, harita üzerinde çalışarak, uydu fotoğrafı üzerinde çalışarak) incelenecek yeryüzü şekillerinin incelenmesi ve bunların nasıl oluştuğu hakkında birer teori geliştirmelerinin istenmesi olabilir.

ADIM 4.2- Bu “öz”ün çevresini, onunla uyumlu olabilecek şekilde doldurunuz!

Yukarıdaki senaryo “özü”, o haliyle epey basit görünüşlüdür. Çevresi, gerçek yaşama ilişkin sahnelerle dolduruldukça, öğrencilerce daha sevimli bulunacaktır. Örneğin, her proje grubunun, ayrı bir gözlem yoluna kendisinin karar vermesi, bunun hazırlıklarını yapması, fotoğraf çekmesi, diğer gruplarla bir rekabet içine girmesi, teorisinin sağlam olması için kaynak araştırması gibi noktalar, senaryonun çekiciliğini artıracaktır.

ADIM 5- Böylece hazırlanan senaryo uyarınca, **PROJE TANIMLAMA FORMU** mutlaka ve eksiksiz olarak doldurulmalı ve tüm öğrencilere dağıtılmalıdır.

ADIM 6- Öğretmen, kenarda duran, öğrencilerin öğrenme süreçlerine karışmayan kişi değildir. Tam aksine, onların ilerleyişlerini, hızlarını, yönlerini her an kontrol altında tutan ve gerekirse müdahale eden kişidir.

DİKKAT! HAZIRLANAN SENARYONUN UYGUN OLMADIĞI ANLAŞILIRSA DERHAL DEĞİŞTİRİLMELİ, AMA BU DA ÖĞRENCİLERİN KATILIMIYLA YAPILMALIDIR.